EDUSKUNNAN ULKOASIAINVALIOKUNTA 9.5.2025

VNS 2/2025 vp VALTIONEUVOSTON SELONTEKO JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMASTA VUOSILLE 2026-2029, ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALAN PÄÄLUOKKA

- Ulkoministeriön pääluokkaan 24. määrärahat laskevat kehyskauden 2026-2029 aikana 1,16 mrd. eurosta 1,13 mrd. euroon. Määrärahojen lasku aiheutuu hallitusohjelman ja kevään 2024 kehyspäätöksen säästöistä sekä kehysriihessä tehdyistä lisäsopeutustoimista. Kehyskauden lopulla pääluokan määrärahoista ulkoasiainhallinnon osuuden arvioidaan olevan 26 %, kriisinhallinnan 7 %, kehitysyhteistyön 58 % ja muiden menojen 9 %
- Suomen ulkopolitiikka perustuu arvopohjaiseen realismiin. Sen päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi; tätä tavoitetta edistetään kokonaisvaltaisen ulkopolitiikan avulla – ulko-, turvallisuus-, kauppa- ja kehityspolitiikka sekä kansalaispalvelut muodostavat yhden kokonaisuuden
- Suomi toimii NB8-puheenjohtajana vuonna 2025 ja EU:n Itämeristrategian puheenjohtajana vuosina 2027-2028. Lisäksi Suomi on ehdolla Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) turvallisuusneuvostoon kaudelle 2029-2030

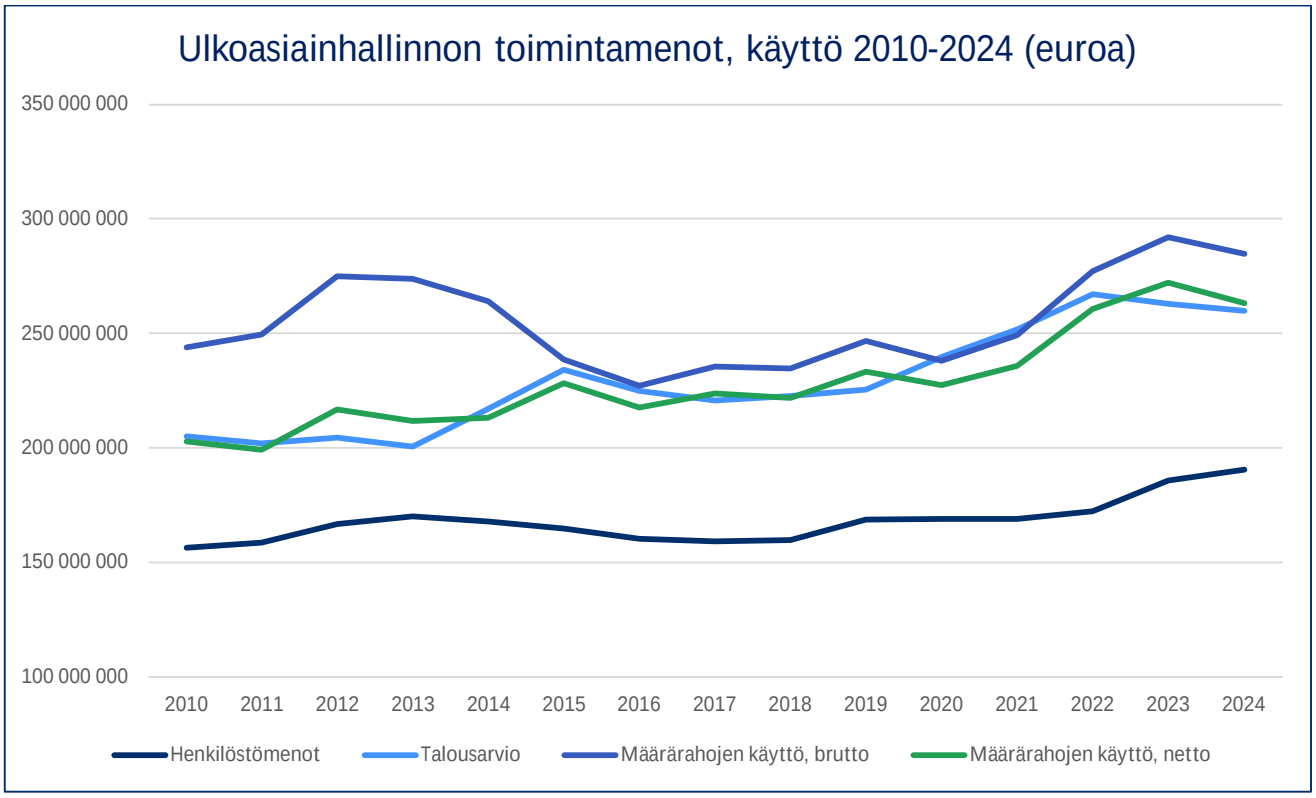
Ulkoasiainhallinnolle osoitetut säästöt ja määrärahalisäykset

- Ulkoasiainhallinnolle osoitettiin kehysriihessä seuraavat lisäsopeuttamistoimet:
    - Varsinainen kehitysyhteistyö, vähennys 50 milj. euroa vuodessa siten, että säästö ei kohdennu kotimaisille kansalaisjärjestöille
    - Jäsenmaksuista ja rahoitusosuuksista vähennetään kertaluonteisesti 10 milj. euroa vuonna 2026
    - Tuki Ukrainalle -momentille lisätään 10 milj. euroa vuosittain
    - Humanitaariseen katastrofiapuun kohdennetaan lisäyksenä 10 milj. euroa vuosittain

- Valtionhallinnolle osoitetusta 130 milj. euron vuotuisesta säästöstä odotetaan kohdennettavan osuus myös ulkoasiainhallinnolle; tämä vähennys ei vielä sisälly ulkoasiainhallinnon toimintamenomäärärahoihin

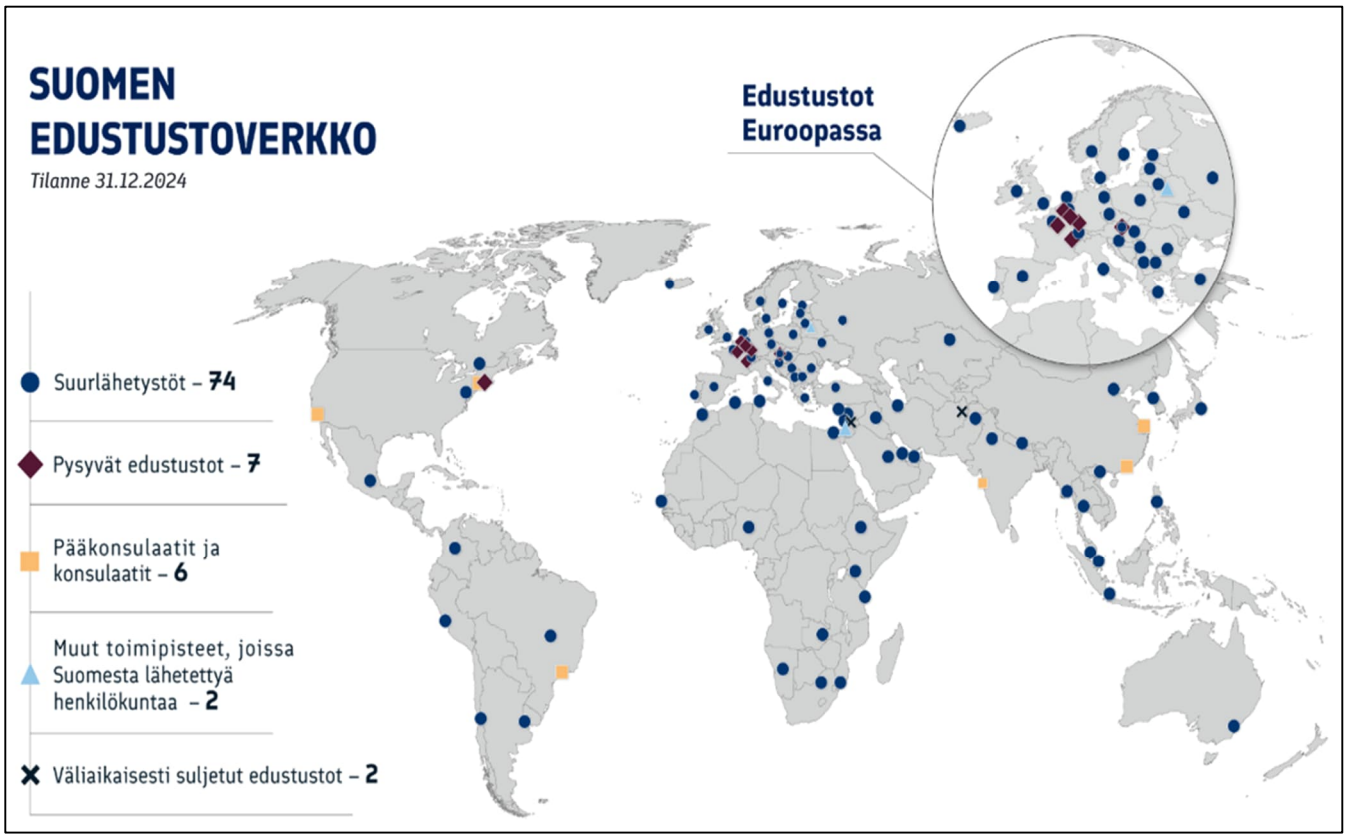
24.01.01 Toimintamenot

- Ulkoasiainhallinnon toimintamenot laskevat ennen valtionhallinnon säästöjen osoittamista määrärahoihin 252 milj. eurosta 249 milj. euroon kehyskaudella 2026-2029
- Ulkoisen ja sisäisen toimintaympäristön kasvavat paineet edellyttävät ulkoasiainhallinnolta kokonaisvaltaista otetta, tiivistä yhteistyötä sekä kaikkien käytettävissä olevien välineiden hyödyntämistä keskeisten tavoitteiden edistämiseen
- Kehyskaudella jatketaan hallitusohjelman mukaisesti ulkoasiainhallinnon uudistuksen läpiviemistä; uudistuksen keskeisiä elementtejä ovat sisältötyön ja resurssien kohdentaminen keskeisiin tavoitteisiin ulkoasiainhallinnon virkajärjestelmän mahdollistamalla tavalla. Hyvä henkilöstöpolitiikka ja esimiestyö sekä hallinnollisten prosessien ja toimintatapojen kehittäminen ovat uudistuksen läpäiseviä teemoja
- Ulkoasiainhallinto palvelee koko valtionhallintoa, kansalaisia, yrityksiä, järjestöjä, mediaa ja muita yhteistyökumppaneita. Ulkoministeriö huolehtii Suomen elintärkeistä, kansainvälisistä yhteyksistä ja lakisääteisistä konsulipalveluista ulkomailla tapahtuvissa avustustapauksissa sekä kriisitilanteissa. Ministeriön maahantulopalveluilla edistetään työperäistä ja estetään laitonta maahanmuuttoa
- Ulkoasiainhallinnon toiminta nojaa kattavaan edustustoverkkoon. Muuttuva ympäristö vaatii ulkoasiainhallinnolta ennakointia, seurantaa, analyysiä, strategista viestintää ja joustavaa resurssien käyttöä

Edustustoverkko

- Ulkoasiainhallinnon toiminta nojaa kattavaan edustustoverkkoon
- Suomella on tällä hetkellä 89 toimipistettä:
    - 74 suurlähetystöä (lisäksi 2 väliaikaisesti suljettua: Kabul, Afganistan, ja Damaskos, Syyria)
    - 2 yhteystoimistoa: Ramallah (Palestiinalaisalue) ja Minsk (Valko-Venäjä)
    - 5 pääkonsulaattia: Los Angeles ja New York (Yhdysvallat), Hongkong ja Shanghai (Kiina) sekä Mumbai (Intia)
    - 1 konsulaatti: São Paulo (Brasilia)
    - 7 pysyvää edustustoa kansainvälisissä järjestöissä: Etyj (Wien), EU (Bryssel), Euroopan neuvosto (Strasbourg), OECD ja Unesco (Pariisi), YK (New York), Geneve, Nato (Bryssel)
- Lisäksi Suomi perustaa 1.7.2025 alkaen pääkonsulaatin Houstoniin, Texasiin, minkä jälkeen edustustoverkko kattaa 90 toimipistettä
- Toimipisteissä työskentelee noin 600 Helsingistä lähetettyä henkilöä. Useimmissa edustustoissa työskentelee 2-4 lähetettyä virkamiestä. Lisäksi edustustojen palveluksessa on noin 900 asemamaista palkattua työntekijää

- Kipupisteet: Edustustoverkon rahoituksen ja riittävien resurssien turvaaminen ottaen huomioon valtionhallinnon säästöpaineet, kasvavien turvallisuusuhkien aiheuttamat lisämenot, valuuttakurssivaihtelun aiheuttamat riskit

24.01.02 Team Finland -uudistuksen vienninedistämisen palvelut

- Business Finlandin ulkomaantoiminnot integroidaan ulkoasiainhallintoon 1.1.2026 mennessä. Integraation myötä yritykset saavat ulkomailla tarjottavat nykyiset ulkoasiainhallinnon ja Business Finlandin palvelut keskitetysti
- Business Finlandin ulkomaanverkon budjettirahoitus on siirretty ulkoministeriön hallinnonalalle vuoden 2025 alusta
- Momentin määrärahat laskevat vuoden 2026 20,98 milj. eurosta 20,39 milj. euroon vuonna 2027
- Määrärahoissa on otettu huomioon työ- ja elinkeinoministeriölle osoitetut säästöpäätökset kokonaissäästösuhteen mukaisesti

24.01.20 Tiede- ja kulttuuri-instituuttien menot

- Momentin perustaso on 1,0-1,2 milj. euroa vuodessa
- Määrärahaa käytetään ulkomailla sijaitsevien tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen ylläpito- ja investointimenojen maksamiseen
- Instituuteista saatavat vuokratulot on budjetoitu momentille 12.24.20

24.01.74 Talonrakennukset

- Määrärahakehys on 6,0 milj. euroa/vuosi
- Kipupiste: Investointirahoituksen tason voidaan arvioida olevan riittämätön suhteessa edustustokiinteistöjen korjausvelkaan

24.10.20 Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot

- Ulkoministeriön pääluokassa menoihin on osoitettu 53,1 milj. euroa vuosittain (UM + PLM yhteensä 119,1 milj. euroa vuonna 2026, sen jälkeen 124,1 milj. euroa vuosittain)
- Operaatioiden henkilöstömäärän arvioidaan yhdessä momentin 27.30.20 määrärahan kanssa olevan enimmillään noin 450 henkilötyövuotta
- Suurimmat operaatiot ovat Libanonin kriisinhallintaoperaation menot (UNIFIL) ja EUMAM/Ukrainan koulutusoperaation menot
- Momentilla on ns. varalla olo -rahaa n. 6 milj. euroa/vuosi kehyskaudella

- Kipupiste: Riippuen mahdollisista uusista päätöksistä Suomen osallistumisesta uusiin operaatioihin tai nykyisten operaatioiden kasvattamisesta kehyskaudella saattaa ns. varalla olo -raha osoittautua riittämättömäksi

24.10.21 Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan

- Kehyskauden määrärahat ovat 17,5 milj. euroa/vuosi
- Määräraha mahdollistaa noin 130 operaatioissa toimivaa asiantuntijaa/vuosi
- Suurin osa Suomen siviilikriisinhallintaosallistumisesta suuntautuu EU:n operaatioihin

24.10.22 Rauhanvälitys

- Määrärahojen perustaso on 3,9 milj. euroa/vuosi
- Suomen tavoitteena on edistää rauhanvälitystä aktiivisesti ja johdonmukaisesti. Suomi tukee rauhanvälitykseen liittyviä vuoropuheluprosesseja, edistää käynnissä olevien konfliktien ratkaisua sekä vahvistaa rauhanvälitystoimintaa ja rauhanvälityskapasiteettia niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin
- Määrärahasta noin 75 % käytetään julkisen kehitysyhteistyön (ODA) kriteerien mukaisesti

24.90.23 Etyj-puheenjohtajuus

- Vuoden 2025 puheenjohtajuuteen liittyviin tehtäviin osoitetaan 1,9 milj. euroa, lisäksi toimintamenoihin on varattu 981 000 euroa vakinaisen henkilöstön Etyj-puheenjohtajuuteen liittyvien tehtävien hoitoon
- Puheenjohtajuuteen liittyvä troikkakausi kestää Etyjissä yhteensä kolme vuotta, myös puheenjohtajuutta edeltävän ja seuraavan vuoden
- Määrärahasta maksetaan keskitetysti Etyj-puheenjohtajuudesta aiheutuvat menot, kuten henkilöstömenot ja matkat sekä lisätilojen vuokramenot

24.90.50 Eräät valtionavut

- Momentin määrärahat ovat 1,0 milj. euroa/vuosi
- Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten myöntämiseen valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti ulkoministeriön toimialaan liittyville järjestöille ja sellaisille järjestöille ja yhteisöille, jotka edistävät yritysten kansainvälistymistä.
- Kipupiste: Määräraha on hyvin niukka, mikä vaikuttaa rahoitettavien järjestöjen määrään ja rahoitusosuuksiin

24.90.66 räät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet

- Momentille on osoitettu 151,6 milj. euroa vuonna 2026, 162,1 milj. euroa vuonna 2027 ja 96,8 milj. euroa vuosina 2028 ja 2029
- Määrärahaan on kohdistettu valtioneuvoston kehyspäätöksessä kertaluonteinen 10 milj. euron lisäsäästö vuonna 2026
- Määrärahaa saa käyttää ulkoministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusavustusten maksamiseen sekä Euroopan rauhanrahaston vähimmäistalletusjärjestelmän ennakkomaksuihin
- Suurin osa määrärahasta kohdistuu Suomen maksuosuuksiin EU:lle, suurimpana eränä Suomen maksuosuus Euroopan rauhanrahastoon

- Kipupisteet: Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaan vaikutukset nostavat kansainvälisten organisaatioiden jäsenmaksuja ja rahoitusosuuksia ja varsinkin vapaaehtoisrahoitukseen kohdistuu suuria paineita; kurssimuutokset vaikuttavat huomattavasti momentin määrärahatarpeeseen, sillä maksujen kokonaissummasta noin puolet on dollaripohjaisia

12.24.99 Ulkoministeriön hallinnonalan tulot

- Ulkoministeriön hallinnonalalle arvioidaan valtioneuvoston julkisen talouden suunnitelmassa kertyvän noin 27 milj. euroa/vuosi sellaisia tuloja, jotka eivät sisälly ministeriön toimintamenoihin
- Tulot kertyvät hallinnonalan viisumien käsittelymaksuista, kiinteistöjen myyntituloista, kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien sekä kehitysavun palautuksista ja YK:n sotilaallisesta kriisinhallinnasta maksamista palkkausmenokorvauksista sekä muista tuloista, joita ei ole nettoutettu hallinnonalan muille momenteille
- Erityisesti viisumien käsittelymaksutulojen arviointi on hankalaa ottaen huomioon itärajan rajoitusten vaikutukset